Balesetelhárítás.

Írta: *Dr. Jákobi Kálmán*

a „Kolozsvári Kerületi Munkásbiztosító Pénztár” igazgatója.

Lukács József az Országos Munkásbetegsegélyző és Balesetbiztosító Pénztár alelnöke tollából rendkívül érdekes vezető cikket közöl ilyen címen az „Ipari Jogvédelem” legutóbbi száma. Az a javaslat, melyet az illusztris cikkíró előterjeszt, valamint az okfejtés, melylyel „szerény felhívás”-át kíséri, annyira különös figyelmet igényel, annyira mélyen hasit bele a magyarországi balesetbiztosítás ügyének, bizony még nagyon is miveletlen talajába, hogy még a szerénytelenség vádjának lehetősége sem tarthat vissza valakit attól, hogy a napirendre szólított eszme harcosául szegődvén, hozzászólásával a sürgetett, mélyreható reform megvalósítását valamiképen előbbre juttatni ne igyekezzék.

A közleménynek különös érdekességet mindenekelőtt az a tény kölcsönöz, hogy a balesetelhárítás érdekében, a magyarországi munkásbiztosítás munkaadói érdekeltségének legfőbb képviselője közvetlenül azután sürget mélyreható reformot, hogy egy konkrét eset kapcsán, ugyancsak a balesetelhárítás érdekében tett a mostaninál kisebb horderejű indítványáért éles megtámadtatásban részesült a munkaadó érdekeltség két különböző irányzatú sajtó-orgánuma részéről is. És ha jól is tudjuk, hogy az ilyen támadások egy emberöltőn át kijegecesedett szociálpolitikai meggyőződésen ép oly kevéssé üthetnek csorbát, mint amennyire nem foghatják az illusztris cikkírót elkedvetleníteni a rég taposott ösvényen való továbbhaladástól, mégis talán épen, mint a balesetelhárítás érdekében teendő első lépésről szólanunk kell néhány szót arról a nézőpontról, melyből ezek a támadások fakadnak. A munkaadói érdekeltég t. i. nagyban és egészben teljesen távol áll attól a megismeréstől, melylyel akár általánosan humanitárius, akár okos szociálpolitikai, akár rideg munkaadói gazdasági szempontokból a munkásbiztosítás, illetve közelebbről a balesetbiztosítás és balesetelhárítás kérdéseit vizsgálni kell. Ez annyira köztudomású tény, hogy bizonyításul talán felesleges is volna visszhangozni azt a sok panaszt és zúgást, mely a munkaadók köréből fel-felszáll, ha egyik-másik „túlbuzgó” iparfelügyelő kezdeményezésére, csak a legkisebb és egyáltalán nem költséges védőkészülékek beállítása rendeltetik el. Az elfogulatlan szakember hiába fáradoz a panaszkodók megnyugtatásán s hiába buzgólkodik a munkaadó helyes irányú meggyőzésén, a panasz tovább zug, s a munkaadó megmarad előítéleténél, mely szerint a munkásbiztosítás érdekében ismét oknélkül való és felesleges áldozatot kellett hoznia. És itt, e különösség okait kutatván, akarva nem akarva, arra a feltevésre kell jutnunk, hogy a munkaadók ilyen helytelen irányú meggyőződésének kiépítésében épen olyan súlyos mulasztás terheli a munkaadó szervezetek és egyesületek hivatalos szerveit, mint amilyen kevés szeretettel és hozzáértéssel siet a munkaadó érdekek támogatására, mindennemű munkásbiztosítási kérdésben, a törvény által alkotott munkaadói érdekképviselet. Közelfekvő az előbbiekre szolgáló példaképen az a kétrendbeli sajtótámadás, amelyről Lukács József alelnök ur hivatkozott közleményében említést tesz, de könnyen bizonyítható a tétel második része is. Az Országos Munkásbetegsegélyző és Balesetbiztosító Pénztár például megkeresi a Kereskedelmi és Iparkamarát aziránt, hogy kerületünkben levő balesetbiztosításra kötelezett üzemekről kimutatást küldjenek az Országos Pénztárnak oly célból, hogy valamennyi üzem besorozásával a balesetbiztosítási terhek minden kötelezett üzemre egyaránt kiróhatok legyenek. Hangsúlyozottan figyelmeztetett a megkeresés arra, hogy az összes munkaadók érdeke kívánja az üzemek valamennyijének besorozását, mert a be nem sorozott üzemek tulajdonosai csak a többi munkaadók megkárosíttásával menekülhetnek a balesetbiztosítási járulékok fizetési kötelezettsége alól. És e megkeresésnek a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara eleget tenni nem akar, mondván, hogy ő *„megadóztatás céljából egyáltalán nem hajlandó munkaadóinak névsorát a pénztárnak kiszolgáltatni”*. Hogyan várhasson az ilyen felfogású és az ilyen ismeretekkel gazdag érdekképviselettől helyes irányú útbaigazítást és meggyőzést bárki is?

És ez az eset – bár felette jellemző – aligha egyedül álló . . .

Az első teendő tehát körülbelül az volna, hogy a munkaadók helyes irányú felvilágosítása és meggyőzése utján a balesetbiztosítás, illetve balesetelhárítás céljainak és lényegének megismeréséhez juttassanak el a munkaadók s legalább azok a par exelence munkaadói szempontok váljanak sajátjukká, melyekkel Lukács József alelnök úr javaslatát meggyőzően megindokolja. Addig aligha fog olyan jóakaratú támogatásban részesülni az a mélyreható reformot célzó javaslat, amelylyel a magyarországi munkásbiztosítás minden barátja mindenesetre a legteljesebb mértékig rokonszenvez, ha nem is mindenik azokból a szempontokból, melyekre az illusztris cikkíró okfejtése rámutat.

Addig is azonban, a míg akár iparfelügyelők megfelelő munkakönnyítésével, akár az Országos Pénztár üzembesorozó osztályának kebelében szervezendő ellenőrző mérnöki állások beállítása útján megoldható lesz. a balesetelhárítás most tervezett intenzívebbé szolgálata, már most, a mai munkakeretek fenmaradása mellett is, sürgős intézkedéssel kellene kiterjeszteni az iparfelügyelők hatáskörét az erdő üzemek., mély bányák és vasútépítési üzemek ellenőrzésére is. Hogy az ilyen üzemekben milyen sűrű a nagyon súlyos vagy legtöbbször halálos baleset: közismert tény. Csak a kolozsvári kir. iparfelügyelőség területén például *3 hónap alatt 7 halálos baleset történt egy vasútépítési üzemnél és ugyanezen idő alatt 6 halálos baleset egyetlen erdődöntési üzemben.* Ez irányban tehát azonnali intézkedést igényel a baleset-elhárítás érdeke.

A mi már most a felállítandó ellenőrző mérnöki osztályt illeti, bár a megvalósítás mikéntjének részletei túlhaladják e közlemény határait, meggondolandónak vélem azt, hogy vajjon nem volna-e kívánatos, hogy ezek a mérnökök a rendes évi gyárvizsgálatokon kívül részt vegyenek a nagyobb és súlyosabb balesetek hivatalos megvizsgálásánál az ország egész területén és amikor a balesetelhárítás érdekében intézkedéseiket megtennék, egyben adatokat szerezzenek az üzemek finomabb besorozásánál figyelembeveendő szempontokra nézve is és hogy nem volna-e mód keresendő arra nézve is, hogy ezek a szakközegek intézkedési joggal ruháztassanak fel s ne legyenek arra kárhoztatva, hogy csak a minden szakismeretek híján szűkölködő iparhatósági közegek számára javaslatot tegyenek, az intézkedés joga pedig továbbra is a nem szakképzett hatósági közegek kezén maradjon.

Még csak a létesítendő ellenőrző mérnöki osztály pénzügyi megalapozásáról néhány szót. Az úgynevezett finomabb besorozás. mely okvetlenül mérnökök közreműködését igényeli, nem történhetik sem a pusztán baleseti statisztikai anyag biztosítás-technikai feldolgozása alapján, sem pedig ötletszerűen a már megtörtént s feltűnő gondatlanságból származónak minősített balesetek számának és mérvének kizárólagos tekintetbe vételével. A finomabb besorozásnak individualizálnia kell az üzemeket, ha azt akarjuk elérni, hogy munkásvédelmi szempontokból kihasználható legyen ez a művelet. Ez pedig szakférfiak személyes és a helyszínen szerzett tapasztalatai nélkül, aligha történhetik meg. És e tekintetben nem elég a tényleg már megtörtént balesetek figyelembe vétele. Tekintetbe kell venni még nagyon természetesen az üzemi berendezkedés jelen állapota alapján várhatókat is. Ennek pedig első és egyetlen feltétele, hogy üzemcsoportok szerint specializáltan képzett mérnökök, a működésük körébe tartozó minden egyes üzemet ne csak az üzembejelentések hiányos adataiból, de a helyszínén szerzett tapasztalatok alapján ismerjék.

Kétségtelen lévén mindezeknek a balesetbiztosítás pénzügyi szempontjaiból való elsőrendű fontossága, önmagától megoldódik a Lukács József alelnök ur által javasolt rendszer intézményesítése, pénzügyi fedezetének kérdése is, miután a most említett célra szükséges mérnök-szakemberek, egyúttal az ellenőrző mérnöki teendőket is elvégeznék. A költségtöbblet ekként legfölebb is csak a kiszállási költségekre szorítkoznék.

Egyelőre ennyit annak a „szerény felhívás”-nak visszhangjaként, melyről előreláthatólag még sokszor fog szó esni a munkásbiztosítási szakkörökben és amelyért épen annyi elismerés illetheti meg a javaslattevőt a magyar munkásbiztosítás megmunkálói, mint a balesetbiztosításra kötelezett üzemek tulajdonosai részéről.

(A beérkezett válaszok közlését folytatjuk.)